

Satversmes tiesa

Preses relīze

• Lieta Nr. 2022-41-01 •

14.11.2022.

Ierosināta lieta par normām, kas uzliek par pienākumu Daugavpils
valstspilsētai demontēt padomju režīmu slavinošus objektus

Satversmes tiesas 4. kolēģija 2022. gada 14. novembrī ierosināja lietu “Par likuma “Par padomju un nacistisko režīmu slavinošu objektu eksponēšanas aizliegumu un to demontāžu Latvijas Republikas teritorijā” 4. panta otrās daļas, 5. panta otrās un piektās daļas un 8. panta pirmās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 1. un 101. pantam”.

APSTRĪDĒTĀS NORMAS

Likuma “Par padomju un nacistisko režīmu slavinošu objektu eksponēšanas aizliegumu un to demontāžu Latvijas Republikas teritorijā” (turpmāk – Likums) 3. pants noteic aizliegumu eksponēt padomju vai nacistisko režīmu slavinošus objektus. Savukārt tā 4. pantā ir noteikti demontējami objekti.

Saskaņā ar Likuma 4. panta otro daļu papildus 4. panta pirmajā daļā minētajam objektam citus šā likuma 3. pantā noteiktajiem kritērijiem atbilstošus demontējamus objektus nosaka Ministru kabinets.

Likuma 5. panta otrā daļa paredz: “Šā likuma 4. pantā minēto objektu dokumentēšanu un demontāžu veic tā pašvaldība, kuras administratīvajā teritorijā attiecīgais objekts atrodas.”

Savukārt atbilstoši Likuma 5. panta piektajai daļai šā likuma 4. pantā minēto objektu demontāžu pašvaldības īsteno ne vēlāk kā līdz 2022. gada 15. novembrim.

Likuma 8. panta pirmā daļa nosaka: “Šā likuma 4. pantā minēto objektu demontāžu finansē vienādā apmērā no valsts un tās pašvaldības, kuras administratīvajā teritorijā attiecīgais objekts atrodas, budžeta līdzekļiem.”

AUGSTĀKA JURIDISKA SPĒKA NORMA

Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pants: “Latvija ir neatkarīga demokrātiska republika.”

Satversmes 101. pants: “Ikvienam Latvijas pilsonim ir tiesības likumā paredzētajā veidā piedalīties valsts un pašvaldību darbībā, kā arī pildīt valsts dienestu.

Pašvaldības ievēlē pilntiesīgi Latvijas pilsoņi un Eiropas Savienības pilsoņi, kas pastāvīgi uzturas Latvijā. Ikvienam Eiropas Savienības pilsonim, kas pastāvīgi uzturas Latvijā, ir tiesības likumā paredzētajā veidā piedalīties pašvaldību darbībā. Pašvaldību darba valoda ir latviešu valoda.”

LIETAS FAKTI

Lieta ierosināta pēc Daugavpils valstspilsētas domes pieteikuma. Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētās normas, uzliekot pienākumu pašvaldībai demontēt Ministru kabineta noteiktus objektus, liedz Pieteikuma iesniedzējai pienācīgi organizēt un izpildīt tās autonomā kompetencē nodoto funkciju – gādāt par savas teritorijas labiekārtošanu –, jo visas darbības ar labiekārtojuma objektiem, tostarp pieminekļiem, piemiņas plāksnēm un citiem līdzīgiem objektiem, esot teritorijas labiekārtošana un kopšana likuma “Par pašvaldībām” 15. panta pirmās daļas 2. punkta izpratnē. Tomēr Pieteikuma iesniedzējai neesot paredzētas nedz tiesības piedalīties lēmuma pieņemšanā, nedz tiesības tikt uzklausītai. Turklāt esot jāņem vērā arī tas, ka demontāžas veikšanai ir noteikts termiņš – 2022. gada 15. novembris, tādējādi arī šajā aspektā apstrīdētās normas iejaucoties pašvaldības autonomajā funkcijā.

Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētās normas arī liedzot Pieteikuma iesniedzējai lemt par tās finanšu resursu izlietojumu. Pašvaldībai, kuras teritorijā demontējamais objekts atrodas, vienādās daļās ar valsti ir pienākums finansēt šo objektu demontāžu, ciktāl to nesedz privātpersonu ziedojumi. Tomēr laika posmā no Likuma spēkā stāšanās dienas līdz 2022. gada 22. septembrim esot saziēdota tikai neliela daļa no objektu demontāžai nepieciešamajiem līdzekļiem. Tādējādi pašvaldībai ar saviem līdzekļiem esot jāfinansē

50% no demontāžai nepieciešamā kopējā finansējuma. Likumdevējam, uzdodot pašvaldībai jaunu uzdevumu, esot bijis jāparedz atbilstošs finansējums šā uzdevuma izpildei. Tas neesot darīts, un arī tāpēc esot aizskarts pašvaldības princips.

Tādējādi esot nepamatoti aizskartas Pieteikuma iesniedzējai Satversmes 1. un 101. pantā ietvertās tiesības.

TIESAS PROCESS

Satversmes tiesa ir uzaicinājusi institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – līdz **2023. gada 14. janvārim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

- Lietas sagatavošanas termiņš ir **2023. gada 14. aprīlis**.

Par lietas izskatīšanas procesa veidu un datumu tiesa lemj pēc lietas sagatavošanas.

- Lēmums par lietas ierosināšanu pieejams šeit: https://www.satv.tiesa.gov.lv/wp-content/uploads/2022/11/2022-41-01_lemums_par_ierosinasanu.pdf

Relīze sagatavota, lai informētu sabiedrību par Satversmes tiesas darbu. Detalizētāka informācija par Satversmes tiesas aktualitātēm, ierosinātajām un izskatītajām lietām pieejama Satversmes tiesas mājaslapā www.satv.tiesa.gov.lv. Aicinām sekot līdzi informācijai arī tiesas *Twitter* kontā [@Satv_tiesa](https://twitter.com/Satv_tiesa) un tiesas *YouTube* [kanālā](#).

Zanda Meinarte

Satversmes tiesas

Sabiedrisko attiecību speciāliste

Zanda.Meinarte@satv.tiesa.gov.lv

67830759, 26393803